

A propòsit de l'edició de Tintín en alguerès i dels problemes de codificació

Andreu Bosch i Rodoreda (Barcelona)

En el dossier «Per molts anys, Hergé!» publicat el febrer de 2007 a *Presència* arran del centenari del naixement del creador de Tintín,¹ Salvador Garcia-Arbós remarcava que les aventures de Tintín es podien llegir en «setanta-cinc idiomes i dialectes, inclòs l'alguerès».² Es referia a l'edició en català de l'Alguer de *Tintín al país de l'or negre*, publicada el 1995 a Barcelona per l'Editorial Joventut.³ També en parla Pau Vinyes: «L'obra d'Hergé s'ha traduït a diverses llengües i variants lingüístiques, entre les quals, *Tintín al país de l'or negre* en la variant dialectal catalana de l'alguerès» (Vinyes, 2010: 138).

Deixeu-me avançar que es tracta d'una adaptació a l'alguerès a partir de la traducció catalana de Joaquim Ventalló (1965).⁴ Els crèdits del llibre adverteixen que és una «adaptació al català de l'Alguer» a cura de 16 joves algueresos,⁵ amb coordinació i revisió d'Andreu Bosch i Rodoreda, del Centre de Recursos Pedagògics Maria Montessori de l'Alguer. També s'hi

1 Aquest treball és una revisió i ampliació de l'article publicat a Bosch (2007a), amb aspectes extrets de Bosch (2009) i forma part del projecte d'investigació FFI2010-22181-C03-02 «Descripció i interpretació de la variació dialectal: aspectes fonològics i morfològics del català», finançat pel MICINN i el FEDER

2 Garcia-Arbós (2007: 8). «90 idiomes i dialectes», ens diu Pau Vinyes (2010: 143).

3 ISBN 84-261-2910-2. Dipòsit legal: B.9.877-1995.

4 Per a més detalls sobre les traduccions dels àlbums de Tintín del francès al català de Joaquim Ventalló (Terrassa, 1899 – Barcelona, 1996), considerades «traduccions noucentistes» per l'estil i la qualitat lingüística, veg. Garcia-Arbós (2007: 9), on llegim: «Hi ha en català les traduccions de Ventalló a Joventut, que són les millors però on els personatges parlen com Carles Riba, i les més modernes de Casterman, que no estan signades i són fredes com el marbre»; «Les traduccions d'aquest periodista del temps de la República exiliat uns anys a França van ser tan riques, magistrals, que donaven valor afegit als textos genuïns de Georges Remi». Veg. també, en el darrer estudi biogràfic dedicat a Joaquim Ventalló, les referències a les traduccions del *Tintín* al català: Vinyes (2010: 136–145) i Soldevila (2010a; 2010b).

5 Marilena Chelo, Roberto Coccimiglio, Francesca Dinapoli, Aldo Dore, Attilio Gallo, Rita Naracci, Giuseppe Piga, Vittorio Riu, Elisa Rondello, M. A. Susanna Sanna, Anna Scala, Luca Scala, Irene Serra, Maddalena Silanos, Daniela Tilloca i Fiorella Tilloca.

explicita que aquesta adaptació va rebre el «Guardó Francesc Manunta *in memoriam* dotat per la Fundació Jaume I». El llibre, a més, duia una faixa blanca que deia, en lletres vermelles, «Edició en alguerès» (amb accent tancat, d'acord amb la fonètica d'aquest dialecte). Se'n van fer només 400 exemplars, uns 250 dels quals es van distribuir gratuïtament entre els minyons i minyones de l'Alguer. La idea va sorgir d'un projecte experimental d'adaptació de materials didàctics al català de l'Alguer per introduir l'alguerès a l'escola.⁶

Des del Centre Montessori —que jo coordinava com a lector de català a la Universitat de Sàsser— es treballava en dos fronts: la tasca d'un «Grup de Mestres», que proposava estratègies curriculars; i la del «Grup de Joves» (després, «Grup L'Arboix»), que elaborava materials didàctics adaptats a l'alguerès, com ara la publicació *Mataresies. Periòdic al servici dels minyons*, de la qual s'han fet una setantena de números d'ençà de 1995.⁷ Vaig pensar que això del Tintín podia funcionar, i vam començar a treballar a partir del text de *El cranc de les pinces d'or*, del qual vam arribar a adaptar les primeres pàgines, amb el títol «Lo cranc de les pinces d'or». Però, a través de les gestions de Joaquim Arenas —aleshores responsable de les relacions entre Omnium Cultural i el Centre Montessori—, vam aprofitar que Joventut havia de reeditar *Tintín al país de l'or negre*. I entre tots aquells joves i la selecció d'uns criteris lingüístics vam tirar endavant la iniciativa. Es tractava de fixar uns criteris que alhora respectessin l'ortografia catalana i l'acostament al català parlat a l'Alguer, tant des d'un punt de vista morfològic com lèxic i sintàctic. Vaig presentar aquests criteris a les Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a l'Alguer (2000) en una comunicació titulada «L'ensenyament del català a l'Alguer i la qüestió del model de llengua».

Aquest *Tintín* fou un dels treballs experimentals del model escrit d'alguerès per a la introducció del català a les escoles de l'Alguer de la mà de l'activitat del Centre de Recursos Pedagògics Maria Montessori creat el 1994: «D'una banda, el model d'alguerès és un model que tothora traspua els registres menys italianitzats de la varietat algueresa, sempre a la recerca d'aquells mots i expressions encara vius en la parla de la gent més gran, per tal de presentar-los de model, no tant com un exercici nostàlgic ni redemptor, sinó com una utilitat real, per tal d'evitar haver de recórrer a l'italià com a superació de l'acte comunicatiu» (Bosch, 2001: 58). És a dir,

6 Bosch (2001: 56).

7 Bosch (2001: 57–59). El darrer número independent és el 67 (novembre de 2006); i el darrer suplement a *Alghero Eco* té data de 5 de juny de 2007.

en paraules de Luca Scala, «de crear i experimentar un model d'alguerès útil per l'escola: propondre el model, discutir-lo col·lectivament, posar-lo a la prova i adaptar-lo progressivament quan se'n trobaven defectes i virtuts» (Scala, 2003: 15), tal com descriu al «Model d'àmbit restringit de l'alguerès», document avalat per la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans en la seva reunió del 12 d'abril de 2002.⁸ I *Tintín al país de l'or negre* en fou l'exemple més reeixit. És més: «Aquest model, partit ja amb una bona base d'estabilitat, és aplicat a les llicions d'alguerès que imparteixen los components del *Grup de Mestres* del CRP; als materials de les nou edicions de l'*Escola d'Estiu*, al periòdic infantil *Mataresies*; als còmics *Tintín al país de l'or negre*, *Pinocchio*, *Robin Hood*, *Heidi*, *Alí Babà*; i ja de quatre anys als materials didàctics i als llibres de text del *Projecte Joan Palomba*», en paraules del propi Scala «una producció objectivament imponent de milars de pàgines escrites en ortografia normalitzada que testimonia 10 anys de treball dedicat exclusivament a la introducció oficial, coordinada i generalitzada, de l'ensenyament de l'alguerès a totes les escoles» (Scala, 2003: 15).

I vet aquí la primera frase del text *Tintín al país de l'or negre* adaptat a l'alguerès: «Ara! Ara! Venc lego!» en lloc de la versió original «Ja va! Ja va! De seguida!», en boca d'un benziner. Seguida de la intervenció d'un dels Dupont, que diu: «I deixi-me calqui gotera per a l'encenedor...» enfront de «I deixeu-n'hi unes quantes gotes per a l'encenedor». Però n'hi ha d'altres de ben il·lustradores: «I com: no és ver que tu sés vengut a me diure d'un càrrec d'armes i de municions?», pregunta el poderós xeic a Tintín; o «Donques tu m'has dit una mentida, fill de cutxol!» en lloc de «Llavors tu m'has mentit, fill de gossa» (p. 17). I acaba el llibre amb l'enrabiada del capità Haddock per les *mataresies* ('trapelleries') d'Abdallah, el fill de l'emir, «la mia coqueta olida» o «do meu pardalutxo cantador» (p. 61): «Mataresa! Mataresa! Ja el pot ben diure! Però, per saber la continuació de la mia història, no comptau més amb mi. Llamp de llamp, és acabat, i ben acabat» (p. 62). De fet, l'adaptació a l'alguerès ha volgut mantenir, ni que sigui de lluny, l'esperit creatiu i àgil de les traduccions de Ventalló, que, en paraules d'Albert Jané, «va fer una tasca de creació lingüística notable, amb una gran capacitat imaginativa per a l'adaptació dels exabruptes del capità Haddock» (Vinyes, 2010: 144).⁹

En aquest sentit, ja vaig apuntar fa alguns anys que «aquells fenòmens fonètics que es poden sotmetre a regularitat no han de transgredir l'orto-

8 IEC (2003), també editat a Scala (2003: 19–79).

9 Vegeu-ne una llista a Soldevila (2010a: 189).

grafia si aquesta esdevé una mera convenció fàcilment aplicable a l'execució oral de la llengua» (Bosch, 2001: 61). D'altra banda, «aquest model de llengua, si bé absolutament respectuós amb la morfologia, la sintaxi i el lèxic algueresos, és rigorosament respectuós amb l'ortografia de la llengua catalana, amb la premissa que la fonètica no ha de condicionar mai l'ortografia, tret de casos idiosincràtics en què convé permetre's una llicència; d'aquesta manera, resta la porta ben oberta a la comprensió i la lectura de textos redactats en català estàndard» (Bosch, 2001: 60).

I aquest fou el criteri de codificació aplicat als primers materials didàctics i escolars adaptats a l'alguerès entre 1994 i 1996 en què vaig poder participar des del Centre de Recursos Pedagògics Maria Montessori, criteri aplicat, per exemple, a la revista *Mataresies. Periòdic al servici dels minyons* o a *Tintín al país de l'or negre* (1995); i també aplicat per Bosch i Sanna (1996) al recull *Històries de l'Alguer, entre la marina i la campanya* (1996).¹⁰

Val a dir que en aquesta etapa inicial del Centre Montessori vam elaborar altres materials didàctics adaptats a l'alguerès, amb assajos a l'aula per copsar la viabilitat del model de llengua que proposàvem: *Contes de Tolstoi. Quadern de lectura i exercicis* (1994 i 1995), *Pinocchio* (1995), *Robin Hood* (1996), i d'altres que van venir després, sobretot a cura de Luca Scala, coordinador fins al 2009 de Centre Montessori.

De tota manera, Enrico Chessa planteja les opcions d'un procés de normalització que prescindeixi de la codificació de l'alguerès, ateses les divergències entre ortografia i realització fonètica dialectal, la qual cosa voldria dir l'adopció de «la grafia italiana per representar les tires fòniques de l'alguerès»; o bé continuar exercint pressió sociocultural de codificació amb l'ús de la grafia catalana, si bé apunta que «la desviació del principi fonèmic es pot acceptar només si es donen certes condicions» (Chessa, 2008: 190–193):¹¹

- «Amb la primera proposta se suggereix l'ús d'una ortografia, basada en el principi fonèmic, que permeti, en bona mesura, una associació bi-

¹⁰ Per a més detalls, veg. Bosch (2001: 57–61).

¹¹ És més: «Les peculiaritats de l'alguerès [...] imposen, al nostre entendre, un debat seriós a l'entorn de la normalització i, en concret, del procés de codificació. [...] Presentem –de manera molt esquemàtica– dues propostes normalitzadores contraposades, les quals volen ser la base per a l'elaboració d'un nou discurs de recuperació lingüística a l'Alguer. Els nostres suggeriments s'articulen al voltant de l'assumpte que el normalitzador té fonamentalment dues opcions: aplicar –tal com s'ha fet– les normes ortogràfiques de base etimològica o bé adoptar l'ortografia fonèmica que més s'ajusti a les característiques de l'alguerès» (Chessa, 2008: 190).

unívoca entre signes gràfics i fonemes de l'alguerès col·loquial. Ens referirem a aquest enfocament amb el terme *ús de la grafia italiana* perquè, fonamentalment, es tracta de fer ús de les relacions graficofonèmiques tal com es donen en italià, amb les quals els algueresos estan més acostumats» (Chessa, 2008: 190);

- «La segona proposta, en canvi, recolza sobre els pressupòsits següents: l'alguerès necessita l'elaboració i la divulgació d'una varietat estàndard al·lòctona; els criteris ortogràfics han de ser els mateixos que els que s'utilitzen arreu del domini lingüístic català; a l'Alguer, però, caldrà invertir esforços considerables que incrementin les competències orals dels parlants.¹² Caldrà engegar uns mecanismes d'interacció lingüística (entre parlants adults de llengua inicial algueresa i nouparlants) de cara a afavorir un contacte constant, i possiblement intens, amb la varietat col·loquial» (Chessa, 2008: 191).

De fet, Chessa, per defensar l'opció de l'ús de la grafia italiana en l'alfabetització en alguerès, es basa en casos de realitzacions més o menys idiosincràtiques que fan que resulti complexa una adaptació ortogràfica respectant alhora l'ortografia fabriana i la solució fonètica dialectal, al marge d'un cas d'homofonia ben paradigmàtic que ja vaig apuntar jo mateix *colom – codony*, amb realització [ku'rom],¹³ una homofonia que també es dona en casos com *mala – mare* ['mara]. Aquest fenomen, però, no pot fer decantar la balança cap a criteris d'alfabetització o de codificació allunyats de l'ortografia catalana. A més, aquestes divergències a partir d'idiosincràcies fonològiques o fenòmens més o menys regulars aplicats a la lecto-escritura també es donen en bona part dels dialectes catalans.¹⁴

Vet aquí els casos reportats i transcrits per Chessa (amb algunes imprecisions de transcripció, que esmenen): *servidors* [salvi'roʎts], *hivern* [im'vel],¹⁵ *aquidrar* (< *cridar*) [aki'ra],¹⁶ *dormir* [ru'mi],¹⁷ *acceptar* [atsat'ta],¹⁸ *lleixiu* [xi'ʃiw],

12 Aspecte que em sembla essencial, atenant als resultats de *l'Enquesta d'usos lingüístics a l'Alguer* de la Secretaria de Política Lingüística (2004). Cf. Bosch (2007b: 45–47).

13 Bosch (1999: 52–53); Chessa (2008: 188).

14 Com ara, per citar-ne alguns casos, la iodització del balear o d'altres parlars. O casos més idiosincràtics com *cella* o *darrere* amb realització [sejə] o [ra'ðerə], respectivament, en català central.

15 Cf. [in'vel] (Chessa, 2008: 189). Cf. Bosch (2002: 61).

16 Amb pròtesi de *a-* i metàtesi *aridar* > *aquidrar* i assimilació final *-dr-* > [r] (Bosch, 2002: 141).

17 Amb metàtesi *dormir* > *dromir* i assimilació *-dr-* > [r] per fonosintaxi (Bosch, 2002: 127).

18 Cf. [atsa'ta] (Chessa, 2008: 189). També [asat'ta].

cauen ['kawn], *aigua* ['algwa], *cadira* [ka'ria], *hospital* [aspi'tal], *moment* [ma'men̄tu],¹⁹ *d'acord* [de'kołdiw],²⁰ *decid* (v.) [di'sir].²¹

Podem observar que en aquest llistat de fenòmens hi ha realitzacions fonètiques regulars i aspectes més idiosincràtics, que no han de condicionar, al meu entendre, la proposta de codificació de l'alguerès. I *Tintín al país de l'or negre* s'emmarca en aquest plantejament metodològic. No em sembla justificat defensar en el procés de codificació de l'alguerès l'*ortografia fonèmica* adduint les dificultats fonètiques d'aprenentatge dels no catalanoparlants només pel fet que s'allunyarien, en alguns aspectes, de la fonètica col·loquial de l'alguerès, perquè sembla que l'alguerès s'hagi de resignar a l'aïllament dins el diasistema català, sense possibilitat d'esdevenir una llengua vàlida per als usos formals. Que un infant llegeixi a escola, com s'ha vist, *dormir* per [ru'mi], *lleixiu* per [li'siw], *a lluny* per [a'luɲt] o *moment* per [ma'men̄tu] no és el problema, ni tampoc l'existència d'homofonies com *codony* o *colom* per [ku'rom], sempre que tingui l'oportunitat fora de l'escola de parlar l'alguerès: serà amb l'ús social o familiar de la llengua que ja aprendrà a identificar els desajustos fonètics de l'ortografia apresada a escola. Una altra cosa és que, ateses les circumstàncies de substitució lingüística consolidada, com demostren les dades de l'*Enquesta d'usos lingüístics a l'Alguer* (2004), vulguem que l'alguerès escolar sigui una mera transcripció nostàlgica de l'alguerès col·loquial d'una comunitat de parla minoritzada i minoritària.²²

Retornant a l'inici de la meua contribució, ves per on que, amb tot aquest treball experimental de codificació del català de l'Alguer, aquest *Tintín al país de l'or negre* alguerès s'ha convertit en una peça de col·leccionista més buscada que les perles pels tintinaires i tintinòlegs àvids d'aquesta «rara» bibliogràfica i, si m'ho permeteu, lingüística. I així ho apunta Pau Vinyes: «L'àlbum [...] en l'àmbit del col·leccionista és molt buscat, gairebé és una peça de museu. Aquest fet demostra com ha evolucionat l'obra d'Hergé per a esdevenir un culte del col·leccionisme, així com una obra que

19 Cf. [ma'men̄tu] (Chessa, 2008: 189).

20 Cf. [de'kołdiw] (Chessa, 2008: 189).

21 Chessa (2008: 189, n. 10) generalitza en excés aquesta realització amb rotacisme de /d/ intervocàlica per rotacisme (amb intervenció de la vocal epentètica final [-i]) a casos com: *acud* [a'kur] (< *acudir* [aku'ri]), *convid* [kum'vit] i no pas *[kum'vir] (< *comidar* [kum'vi'ra]), *fored* [fu'rer] (< *foradar* [fura'ra]), *salud* [sa'rut] i no pas *[sa'ruc] (< *saludar* [saru'ra]). Tanmateix, cf. *mesut* [ma'zut] i no pas *[ma'zur] (< *mesurar* [mazu'ra]), per hipercorrecció (dec aquesta informació a Luca Scala).

22 Bosch (2009: 87).

va més enllà de la Bande Dessinée» (Vinyes, 2010: 138). Serveixi aquesta contribució per homenatjar Joaquim Ventalló (1899–1996) per la tasca de traductor dels àlbums de Tintín del francès al català, tasca sense la qual no hauríem pogut adaptar *Tintín al país de l'or negre* a l'alguerès. ■

■ Referències bibliogràfiques

- Armangué i Herrero, Joan (2006): *Represa i exercici de la consciència lingüística a l'Alguer*, Cagliari: Arxiu de Tradicions de l'Alguer / Edizioni Grafica del Parteolla.
- Bosch i Rodoreda, Andreu (1999): *Els noms de la fruita a l'Alguer. Edició dels Registres d'estimes de fruita de la Barracelleria (1783–1829)*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat / Curial Edicions Catalanes.
- (2001): «L'ensenyament del català a l'Alguer i la qüestió del model de llengua», en: *Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a l'Alguer (2 i 3 de juny de 2000)*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 55–64.
- (2002): *El català de l'Alguer*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- (2007a): «Tintín en alguerès», *El Punt* [Barcelona], 21 de febrer de 2007, 16.
- (2007b): «El català de l'Alguer, entre la desaparició i la dissolució», en: Colón Domènech, Germà / Gimeno Betí, Lluís (eds.): *Ecologia lingüística i desaparició de llengües*, Castelló: Universitat Jaume I, 35–52 (n'hi ha una edició revisada a: Boix-Fuster, Emili (coord.) (2008): *Els futurs del català. Un estat de la qüestió i una qüestió d'estat*, Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona, 163–178).
- (2009): «Problemes de codificació de l'alguerès», *Insula. Quaderno di cultura sarda* 5, Cagliari: Grafica del Parteolla / Arxiu de Tradicions, 77–88 (també a: *Actes del III Col·loqui Internacional «La lingüística de Pompeu Fabra» (Tarragona, 17–19 de desembre de 2008)*, Tarragona: Universitat Rovira i Virgili, en premsa).
- et al. (coord.) (1995): Hergé, *Tintín al país de l'or negre*. Adaptació al català de l'Alguer, Barcelona: Editorial Joventut.
- / Sanna, M. A. Susanna (1996): *Històries de l'Alguer, entre la marina i la campanya*, Barcelona: Rafael Dalmau editor.

- Chessa, Enrico (2008): «Normalització, codificació i complexitat sociolingüística. Oralitat i escriptura a l'Alguer: una relació difícil», *Revista de Llengua i Dret* 50, 177–200.
- Garcia-Arbós, Salvador (2007). «Per molts anys, Hergé!», *Presència* [Girona] 1824 [9–15 de febrer], 1–11.
- Institut d'Estudis Catalans / Secció Filològica (1998): *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. II, Morfologia*. 4a ed. revisada, Barcelona: IEC.
- (2003): *El Català de l'Alguer: un model d'àmbit restringit*. A cura de Josep Vallverdú (Biblioteca Filològica; XLVIII), Barcelona: IEC [amb modificacions i nova estructuració, també editat a: Scala (2003)].
- Scala, Luca (2003): *Català de l'Alguer: criteris de llengua escrita*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Secretaria de Política Lingüística (2004): *Enquesta d'usos lingüístics a l'Alguer 2004. Dades sintètiques*, Barcelona: Generalitat de Catalunya [en línia: <http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Dades_origen_territori_i_poblacio/Altres/Arxiu/eula2004.pdf>].
- Vinyes i Roig, Pau (ed.) (2010): *Visca la República! Joaquim Ventalló, periodista, polític, poeta i traductor*, Barcelona: Editorial Duxelm.
- Soldevila i Albertí, Joan Manuel (2010a): «Joaquim Ventalló i les traduccions catalanes de Tintín», en Vinyes (ed.), 189–191.
- (2010b): «Joaquim Ventalló, novel·lista», en Vinyes (ed.), 192–193.

■ Andreu Bosch i Rodoreda, Universitat de Barcelona, Departament de Filologia Catalana, Gran Via de les Corts Catalanes, 585, E-08007 Barcelona, <aboschro@ub.edu>.

Zusammenfassung: Die vom Pädagogischen Zentrum Maria Montessori in Alghero herausgegebene und vom Autor dieses Beitrags koordinierte Adaptation von *Tintín al país de l'or negre* (Barcelona, 1995; deutscher Titel: *Im Reich des Schwarzen Goldes*) stellt eine der gelungensten Veröffentlichungen im Kontext der Ausarbeitung und Erprobung eines für die Schule geeigneten Modells des algheresischen Katalanisch dar. Basierend auf Kriterien, die im Jahr 2000 auf dem Arbeitstreffen der Philologischen Abteilung des Institut d'Estudis Catalans im Arbeitsbericht „L'ensenyament del català a l'Alguer i la qüestió del model de llengua“ präsentiert wurden, respektierte das verwendete Modell die katalanische Rechtschreibung und näherte sich zugleich sowohl aus morphologischer als auch aus lexikalischer und syntaktischer Sicht der in Alghero gesprochenen Variante des Katalanischen an.

In diesem Artikel wird eine Reflexion über zwei Optionen angestellt, die der Soziolinguist Enrico Chessa unter Berücksichtigung der Distanz bzw. der Abweichungen zwischen der Rechtschreibung und der phonetischen Umsetzung für einen Kodifizierungsprozess wie den des Algheresischen vorschlägt: einerseits die Verwendung der ita-

lienischen Graphie zur Darstellung der Klangsequenzen des Algheresischen, andererseits eine Kodifizierung unter Verwendung der katalanischen Graphie mit Abweichung vom phonemischen Prinzip.

Über die Analyse des verwendeten Sprachmodells und die Probleme der Kodifizierung des Algheresischen hinaus soll mit dem Artikel die Arbeit von Joaquim Ventalló (1899–1996) gewürdigt werden, dessen Übersetzungen der Tim-und-Struppi-Alben aus dem Französischen ins Katalanische als Grundlage für die Adaptation von *Im Reiche des Schwarzen Goldes* ins Algheresische dienten. ■

Summary: Based on the experience of the Maria Montessori Teaching Resources Centre in Alghero, the Algherese adaptation of *Tintín al país de l'or negre* (Barcelona, 1995; English title: *Tintin in the Land of Black Gold*), coordinated by the author of the present article, constitutes one of the most successful publications in terms of the creation and utilization of a useful Algherese language model for schools. On the basis of criteria presented in the paper “L’ensenyament del català a l’Alguer i la qüestió del model de llengua” at a meeting of the Philological Section of the Institut d’Estudis Catalans in 2000, the model employed applies Catalan spelling standards but, at the same time, is in greater alignment with the Catalan spoken in Alghero from a morphological, lexical and syntactic point of view.

The article reflects upon two possible methods of codification, e.g. of Algherese, put forward by the sociolinguist Enrico Chessa who in the process regarded the disparities and differences between spelling and phonetic transcription: on the one hand, the adoption of “Italian spelling to represent sound sequences in Algherese”; and, on the other hand, codification using Catalan spelling with “deviation from the phonemic principle”.

Apart from analysing of the language model used and problems posed by Algherese codification, the article pays tribute to the work of Joaquim Ventalló (1899–1996), translator of the Tintin albums from French into Catalan, the basis for the Algherese adaptation of *Tintin in the Land of Black Gold*. [Keywords: Codification of Algherese; standardisation; dialectal variation; phonetic variation; translation; literary adaptation] ■